

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobců **a) Ing. J. H.** a **b) A. H.**, proti žalovanému **Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje**, se sídlem Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové, za účasti osoby zúčastněné na řízení **Města Sobotky**, se sídlem Boleslavská 440, 507 43 Sobotka, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 2. 2007, č. j. 27161/UP/2006/UI, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 2. 2010, č. j. 30 Ca 187/2008 - 175,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobci **n e m a j í p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 14. 12. 2009, č. j. 30 Ca 187/2008 - 150, zrušil Krajský soud v Hradci Králové rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 2. 2007, č. j. 27161/UP/2006/UI, a věc mu vrátil k dalšímu řízení (bod I. výroku), současně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobcům na náhradě nákladů řízení částku 4000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (bod II. výroku) a žalobcům stanovil povinnost doplatit na soudním poplatku společně a nerozdílně částku 2000 Kč do 15 dnů ode dne právní moci rozsudku na účet Krajského soudu v Hradci Králové (bod III. výroku).

Výše uvedený rozsudek napadli žalobci dne 15. 1. 2010 kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Nesouhlasili se skutečností, že odůvodnění citovaného rozsudku „*plně neodpovídá rozhodnému skutkovému i právnímu stavu, který důvodně zakládá i zrušení rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které výše uvedenému zrušovanému rozhodnutí předcházelo*“. Žalobci nezaplatili soudní poplatek a nedoložili právní zastoupení pro řízení o kasační stížnosti, proto krajský soud usneseními ze dne 15. 12. 2009, č. j. 30 Ca 187/2008 - 164 a č. j. 30 Ca 187/2008 - 165, vyzval každého ze žalobců

k zaplacení soudního poplatku ve výši 3000 Kč a usnesením ze dne 20. 1. 2010, č. j. 30 Ca 187/2008 - 166, k doložení právního zastoupení pro řízení o kasační stížnosti.

Přípisem ze dne 15. 2. 2010 požádali žalobci o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti, a to i se zpětnou účinností, a současně navrhli, aby jim byl soudem ustanoven zástupce z řad advokátů, protože je to potřeba k ochraně jejich práv.

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 23. 2. 2010, č. j. 30 Ca 187/2008 - 175, zamítl žádost žalobců o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. V souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 1 As 54/2008, krajský soud při posuzování žádosti žalobců o osvobození od soudních poplatků zkoumal, zda je kasační stížnost podána včas, osobou k tomu oprávněnou a zda je přípustná, jinak by musel žádost žalobců zamítnout. Dospěl k závěru, že kasační stížnost byla podána včas a osobami oprávněnými, ovšem jediný stížní bod v kasační stížnosti obsažený byl nepřipustným důvodem kasační stížnosti (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, č. j. 1 As 60/2006 - 106), proto krajský soud žádost o osvobození od soudních poplatků v souladu s § 36 odst. 3 s. ř. s. zamítl, neboť se jednalo o návrh zjevně neúspěšný. Žalobci nesplnili předpoklady pro osvobození od soudního poplatku, proto nemohl krajský soud vyhovět ani jejich návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Rovněž výše uvedené usnesení krajského soudu ze dne 23. 2. 2010 napadli žalobci (dále též „stěžovatelé“) kasační stížností namítající, že jsou dány důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s. Stěžovatelé uvádějí, že krajský soud neposkytl ochranu jejich veřejným subjektivním právům, když dospěl k závěru, že jejich návrh ze dne 15. 1. 2010 zjevně nemůže být úspěšný, přestože jde o důvodně a včas podanou kasační stížnost, jejíž eventuelní vady by byly opraveny v zákonné lhůtě soudem ustanoveným právním zástupcem na základě jejich předchozí žádosti o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení právního zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Dále zpochybnili příslušnost krajského soudu vyvozovat závěry o zjevné neúspěšnosti návrhu stěžovatelů, neboť o této věci přísluší rozhodovat Nejvyššímu správnímu soudu. Stěžovatelé mají za to, že kasační stížnost ze dne 15. 1. 2010 byla podána z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., nikoliv z důvodu, který dovedl krajský soud v napadeném usnesení, a je podle názoru stěžovatelů důvodná.

Závěrem stěžovatelé upozornili na skutečnost, že napadené usnesení krajského soudu ze dne 23. 2. 2010, č. j. 30 C 187/2008 - 175, nebylo stěžovatelům řádně a účinně doručeno pro vady na straně doručujícího orgánu. Vzhledem k této skutečnosti navrhli, aby soud v souladu s § 42 odst. 4 s. ř. s. a § 50d zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.“), rozhodl o neúčinnosti doručení napadeného usnesení stěžovatelům.

Ze všech shora uvedených důvodů stěžovatelé navrhli, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti nebylo vyžádáno, neboť se jedná o věc týkající se výlučně stěžovatelů.

Vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení netrval Nejvyšší správní soud na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatelů advokátem v řízení o předmětné kasační stížnosti. Konstantní judikaturou zdejšího soudu bylo potvrzeno, že „[z]a situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, vztahujících se ke kasační stížnosti proti usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku (...), by opětovné trvání jak na podmínce uhrazení poplatku pro toto řízení, tak i na podmínce povinného zastoupení znamenalo další následné (...) řetězení téhož problému, který je předmětem původního řízení (...), jež z logiky věci není smysluplné a nesvědčí ani hospodárnosti a rychlosti celého řízení“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007,

č. j. 9 As 43/2007 - 77, nebo obdobně rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37; oba dostupné na www.nssoud.cz). Proto Nejvyšší správní soud posuzoval kasační stížnost, aniž by stěžovatelé zaplatili soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti a aniž by byli v tomto řízení zastoupeni advokátem. Jakýkoliv jiný postup by byl v posuzované věci bezúčelný, formalistický, v rozporu se zásadou procesní ekonomie a nemohl by vést k ochraně práv stěžovatelů.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost není důvodná.

Ačkoliv stěžovatelé podřadili důvody kasační stížnosti pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s., z textu podání je patrné, že namítají nezákonnost rozhodnutí, kterým byla zamítnuta jejich žádost o osvobození od soudních poplatků a rovněž neúčinnost doručení napadeného usnesení (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.).

Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Při rozhodování o žádosti žalobců o osvobození od soudních poplatků se soud „nejprve musí vypořádat s otázkou zjevné neúspěšnosti návrhu. V případě, že soud dospěje k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, nezabývá se už dále majetkovými a výdělkovými poměry účastníka, ale osvobození od soudního poplatku nepřiznává“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2007, č. j. 4 As 4/2006 - 59, dostupný na www.nssoud.cz). Výše uvedené potvrdil zdejší soud v rozsudku ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 - 72, dostupném na www.nssoud.cz, v němž konstatoval, že podle ustanovení § 36 s. ř. s. „je rozhodnutí o tom, zda lze v řízení o žalobě přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, vázáno na prokázání okolnosti, že účastník řízení nemá dostatečné prostředky. Současně však věta druhá citovaného ustanovení stanoví, že žádost je třeba zamítnout, dospěje-li soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný. Proto je třeba, aby se soud posuzující existenci podmínek pro osvobození od soudních poplatků nejprve zabýval a vypořádal s otázkou zjevné neúspěšnosti tohoto návrhu a teprve poté přiblížil k majetkovým poměrům žadatele. Opačný postup, tj. primární prokazování nedostatku prostředků žadatelem a teprve následné zkoumání „zjevné nedůvodnosti návrhu“ soudem by totiž bylo evidentně v rozporu se smyslem tohoto zákonného ustanovení“.

Krajský soud se tedy v posuzovaném případě správně v souladu s výše citovanou judikaturou nejprve zabýval otázkou zjevné neúspěšnosti návrhu stěžovatelů (kasační stížnosti ze dne 15. 1. 2010). Zjevně neúspěšný návrh se podle ustálené judikatury zdejšího soudu musí jevit jako neúspěšný na první pohled, bez jakýchkoliv pochybností a dokazování. Takovým návrhem může být například návrh opožděně podaný nebo návrh, který je výslovně vyloučen z meritorního přezkoumání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 - 72, dostupný na www.nssoud.cz). Uvedený závěr se ovšem vztahuje pouze na případy, kdy krajský soud zkoumá při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků zjevnou neúspěšnost návrhu ve věci samé, ohledně nějž probíhá (či bude probíhat) řízení právě u něj a o němž by měl později rozhodovat on sám. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 7. 2008, č. j. 1 As 54/2008 - 89, dostupný na www.nssoud.cz, potvrdil, že „v situacích, kdy krajský soud bude ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. posuzovat zjevnou neúspěšnost návrhu podaného ke kasačnímu soudu, musí být zaručeno, aby jeho případný závěr o zjevné neúspěšnosti návrhu nebyl zároveň překážkou, která by účastníku neprávem znemožňovala přístup k Nejvyššímu správnímu soudu. Kritériem pro rozlišení mezi případy, kdy krajský soud může při rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků posuzovat zjevnou neúspěšnost návrhu adresovaného Nejvyššímu správnímu soudu a kdy tak činit

nemůže, bude to, zda budoucí řízení před Nejvyšším správním soudem bude mít podle názoru krajského soudu charakter meritorního přezkumu, nebo zda pro toto řízení vůbec nebudou splněny předpoklady. Jinými slovy, bude-li kasační stížnost proti danému rozhodnutí krajského soudu přípustná, podaná včas a aktivně legitimovaným subjektem, nebude krajský soud moci zamítnout žádost o osvobození od soudních poplatků s tím, že podle jeho názoru nebude kasační stížnost vyhověno; bude-li však kasační stížnost opožděná, podaná osobou k tomu zjevně neoprávněnou či nepřípustná, bude na místě, aby krajský soud zmíněnou žádost zamítl“. Z výše citované judikatury se jednoznačně podává, že zjevně neúspěšný návrh podle § 36 odst. 3 s. ř. s. představuje mj. nepřípustná kasační stížnost.

Podle druhého odstavce ustanovení § 104 s. ř. s. je kasační stížnost, která směřuje jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozhodnutí soudu, nepřípustná.

Z ustanovení § 78 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, že zrušuje-li krajský soud rozhodnutí, podle okolností může zrušit i rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které mu předcházelo. Je tedy na volné úvaze krajského soudu, aby posoudil důvody pro zrušení také rozhodnutí správního orgánu prvního stupně společně se zrušením rozhodnutí správního orgánu druhého stupně; na zrušení prvostupňového rozhodnutí proto žalobci nemají právní nárok. Absence výroku o zrušení správního rozhodnutí vydaného správním orgánem prvního stupně automaticky předurčuje, že brojí-li žalobci proti nezrušení takového rozhodnutí kasační stížností, jež je omezena toliko na tento kasační důvod, jedná se o kasační stížnost nepřípustnou, neboť směřuje pouze proti důvodům rozhodnutí soudu (§ 104 odst. 2 s. ř. s.) a nikoliv proti výroku (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2007, č. j. 1 As 60/2006 - 106, publikovaného pod č. 1456/2008 Sb. NSS, dostupného na www.nssoud.cz).

Pokud v posuzovaném případě stěžovatelé v kasační stížnosti ze dne 15. 1. 2010 jako jediný důvod svého podání uváděli, že krajský soud měl společně se zrušením rozhodnutí žalovaného zrušit rovněž rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, jednalo se o kasační důvod směřující pouze proti důvodům rozhodnutí, jež je nepřípustným kasačním důvodem v souladu s ustanovením § 104 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud oprávněně a v souladu se zákonem (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) zamítl žádost stěžovatelů o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti podané dne 15. 1. 2010, neboť uvedená kasační stížnost byla návrhem zjevně neúspěšným, v důsledku čehož nebylo nutné dále zjišťovat a zkoumat majetkové poměry stěžovatelů.

Námítka stěžovatelů, že krajský soud nebyl oprávněn posuzovat „zjevnou neúspěšnost“ jejich kasační stížnosti ze dne 15. 1. 2010, není důvodná, neboť v souladu se shora citovaným rozhodnutím zdejšího soudu, č. j. 1 As 54/2008 - 89, může krajský soud posuzovat zjevnou neúspěšnost návrhu v případě, kdy pro řízení před Nejvyšším správním soudem nejsou splněny předpoklady. Vzhledem k tomu, že podaný návrh stěžovatelů není přípustný, byl krajský soud oprávněn o zjevné nedůvodnosti návrhu sám rozhodnout. Právo stěžovatelů na spravedlivý proces nebylo dotčeno, neboť správnost závěru krajského soudu o nepřípustnosti návrhu přezkoumal v tomto řízení Nejvyšší správní soud.

K otázce neúčinnosti doručení napadeného usnesení stěžovatelům zdejší soud předesílá, že s účinností od 1. 7. 2009 dostála dosavadní praxe doručování písemností podle občanského soudního řádu čtených změn. Podle soudního řádu správního se v souladu s § 54 odst. 3 doručuje rozsudek účastníkům řízení do vlastních rukou. O usnesení platí přiměřeně ustanovení o rozsudku (§ 55 odst. 5 s. ř. s.), proto krajský soud doručoval napadené usnesení stěžovatelům do vlastních rukou. Pro doručování písemností v soudním řízení před správními soudy obecně platí, že soud doručuje písemnosti primárně do datové schránky; není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, doručuje ji soudním doručovatelem, prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence nebo prostřednictvím veřejné datové sítě. Ukáže-li se toho potřeba, může soud požádat o doručení i jiný státní orgán (§ 42 odst. 1 s. ř. s.). Pro způsob doručování se obdobně užití předpisy

platné pro doručování v občanském soudním řízení, nestanoví-li soudní řád správní jinak (§ 42 odst. 5 s. ř. s.).

Při doručování písemností určených do vlastních rukou se postupuje podle § 49 o. s. ř. Nezastihne-li doručující orgán adresáta písemnosti, písemnost uloží a adresátu zanechá vhodným způsobem písemnou výzvu, aby si písemnost vyzvedl. Nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenu, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, ledaže soud i bez návrhu vyloučí vhození písemnosti do schránky. Z uvedené právní úpravy doručování písemností určených do vlastních rukou plyne, že není-li adresát písemnosti zastížen, je písemnost uložena a adresátu písemnosti je zanechána výzva k jejímu vyzvednutí. Pokud si v zákonem stanovené desetidenní lhůtě uvedenou písemnost nevyzvedne, nastává fikce doručení posledním dnem této lhůty.

V posuzovaném případě nebyla datová schránka stěžovatelů nalezena (úřední záznam na č. l. 177 soudního spisu), proto bylo napadené usnesení stěžovatelům doručováno do vlastních rukou prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Ze soudního spisu je z doručenek založených na č. l. 176 zřejmé, že žalobce a) ani žalobkyně b) nebyli v době doručování zastíženi, proto byly písemnosti uloženy v provozovně provozovatele poštovních služeb a připraveny k vyzvednutí dne 24. 2. 2010. Stěžovatelé si předmětné písemnosti v úložní době nevyzvedli, proto byly vloženy do domovní schránky dne 9. 3. 2010. Je nesporné, že zásilky pro oba stěžovatele byly uloženy dne 24. 2. 2010. Ve čtvrtek 25. 2. 2010 počala běžet desetidenní lhůta pro vyzvednutí písemností, která uběhla v pondělí 8. 3. 2010. Následujícího dne byly písemnosti stěžovatelům vhozeny do domovní schránky. Z výše popsání skutkového stavu vyplývá, že napadené usnesení bylo oběma stěžovatelům doručeno fikcí v pondělí 8. 3. 2010. Námitky nesprávného, resp. neúčinného, doručení proto nejsou důvodné, neboť stěžovatelé neuvedli žádnou konkrétní skutečnost předpokládanou v § 50d o. s. ř., jež by účinnost doručení napadeného usnesení zpochybnila.

Žalobci tedy se svými námitkami neuspěli; Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou. O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Žalobci neměli ve věci úspěch, a nemají proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. května 2010

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu